

Història d'un arxipèlag

Vicent Usó
Les veus i la boira
Bromera, Alzira, 2015
352 pàgs.

Un paratge natural tan viu i verge com l'arxipèlag de les Columbretes, a uns cinquanta-cinc kilòmetres de la costa valenciana, dóna lloc a l'epicentre palpitant de la darrera novel·la de l'escriptor Vicent Usó. A través d'una recopilació de cartes, dietaris i transcripció de converses el relat va fluïnt com les cristal·lines agües que envolten aquelles illes. Són diferents veus que ens expliquen què hi va passar, una veritat incòmoda que s'amaga darrere dels fets que van tenir lloc entre la Guerra Civil i el període anterior a la caiguda del règim franquista, en un salt de generació en generació.

En Bernat, un periodista dels que es deixen la pell, haurà de fer front a un terrible descobriment: la tomba de la seva mare és buida. A partir d'aquesta troballa, un ganxo irresistible pels lectors, serà el seu fill Mateu qui anys més tard recopilarà informació sobre la Guerra Civil i la Postguerra que esquitxa directament a la seva família. Descobrirà que el seu cognom, Sequeral, pesa molt. El seu avi per part de pare, Jaume Sequeral, va deixar enrere ideologia i amics rojos per passar a ocupar un lloc a les files falangistes. La victòria li donaria un càrrec important i el prestigi que ell perseguia. Tanmateix, l'amor costa més de dominar que la ideologia, i acabarà esposant-se amb na Cristina, antiga companya del bàndol perdedor. I com si de la família Buendia es tractés, el seu fill Bernat també acabarà casant-se amb una persona del bàndol oposat, na Clarisse, filla d'exiliats republicans. La infelicitat matrimonial està servida. A *Les veus i la boira* tenim un còctel dramàtic i de misteri explosiu: històries d'amor on un dels membres de la parella des-

apareix, fills no legítims, contrabandistes, prostitució i venjança són algunes de les trames dels personatges que volen donar-nos el testimoni de la seva vida. Les històries es van creuant, s'emboiquen i es desemboliquen com una teranyina molt delicada, que culmina amb un gir argumental. Tot i que les primeres pàgines semblen endinsar-nos en una novel·la de misteri de primera, la immersió total no arriba mentre no tenim l'entrellat de totes les històries sobre la taula i ens trobem servits els personatges en la seva totalitat. És aleshores quan ens arrepapem al llibre i la magna necessitat de resoldre les preguntes que en Mateu es —i de retruc ens— formula.

Paradoxalment, en aquesta obra, l'absència està present en tot moment. Es tracta de l'absència d'un cadàver dins del taüt, de l'absència d'un amor transparent i sincer, i de l'absència d'una veritat contundent i resolutive. La boira que envolta els illots ennuvola la vista i no podem sentir res més que els ecos de les veus que ens parlen des de la llunyania. En Mateu escarba la superfície humana, i d'allà surten els pitjors dimonis possibles. La Guerra Civil i la Postguerra són només un teló de fons per abordar les nostres complexitats. La naturalesa humana queda despullada del tot; l'instint de supervivència i la baixesa sobrepassen qualsevol postura política. Ningú no se'n salva, però en cap cas es pretén fer judicis per motius polítics. Usó va molt més enllà. I el premi Alfons el Magnànim de Narrativa que va rebre per aquesta obra fa justícia a la feina que desprèn de les seves pàgines. Una història precisa i versemblant, i unes descripcions tan vibrants del cor narratiu —les Columbretes— que transcendeixen la lectura. Cadascuna de les veus té una entitat pròpia ben definida, cosa que aporta una gran credibilitat a una història que narra la realitat des de la ficció. Mateu Sequeral no és sinó una representació d'aquells centenars de persones que busquen una veritat, la història familiar que li havia sigut arravatada en temps de guerra i repressió. En Mateu troba la resposta, molts d'altres encara no la tenen. I és que el temps no guareix les ferides: com a molt, fa que aprenem a viure amb elles.